

DÉL-CIPRUS

ÉRDEKESSÉGEK

Ciprus, történelmi áttekintés

A sziget első lakóinak a pontos származása még ma sem tisztázott. A napjainkban is tartó ásatások tanúsága szerint az i.e. VI. évezredben keletkeztek az első települések. Az i.e.XIV. századtól egyre határozottabb a ciprusi és a görög, ún. Mükénei kultúra kapcsolata, addigra komoly kereskedelmi kapcsolatok alakultak ki a szomszédos országokkal, főleg a rézkivitelre épülően. Az acháj telepések városállamokat alapítottak, és a sziget hitvilágában megjelentek a görög istenségek. (Apolló és Aphrodite kultusza)Föníciai, asszír, egyiptomi, majd perzsa hódítások hosszú sora váltotta egymást, Nagy Sándor után röviddel pedig a rómaiak vetették meg lábukat Cipruson, leghíresebb helytartójuk Ciceró volt. Salamis, Kourion, SzentPál oszlopa mind ezen idők látványos emlékei. A korai kereszténység nyomait Szent Heléna után számos ókeresztény bazilika őrzi. Caesar Kleopátrának ajándékozta a szigetet, majd később a Római Birodalom kettéválásával Ciprus i.sz. 395-ben a konstantinápolyi központú Kelet-Római Birodalomhoz került. A bizánci idők legfélelmetesebb támadói, a szaracén kalózok kiűzése után szilárdult meg a sziget görögös jellege, és épültek sorra a mindmáig látható híres kolostorok alapjai. A kereszties lovagoknak egy bizánci zsarnok herceg adta el a szigetet, Oroszlánszívű Richárd pedig a templomosoknak játszotta át. A kereszties háborúk csapatainak gyülekező helyeként csak neheztettek ahelyzetén. 1192-től kezdődött a frank korszak, melyet a velencei uralom követett 1571-ig. A velenceiek katonai erődítményekkel erősítették meg a szigetet, mintegy az oszmánokkal szembeni utolsó bástyaként használva Ciprust. Ebből a korból származnak a masszív velencei városfalak és sok erődítmény Nicosiában, Famagustában és Kyreniában. Mikor a törökök megtámadták a szigetet, a velencei hadsereg védte ugyan, de győzött a túlerő és török uralom váltotta a velenceit egészen 1878-ig. Ekkor a törökök nemzetközi nyomás hatására átadják Ciprust Nagy Britanniának, a brit koronagyarmati státusz egészen az 1960-as évekig tartott. Ugyanakkor a török csapatok ittmaradt katonái földet kaptak a szigeten, családot alapítottak, és a hódítók viselkedése, valamint a vallási ellentétek egyre jobban kiélezték az ellentéteket az őslakosság és a betelepültek között. A szigetet angol kormányzó igazgatta és megkezdődtek a rendszeres felkelések, majd a II. világháború után az akkori érsek, III. Makariosz egységre szólította fel a ciprusiakat. A politikai ellentétek miatt Makarioszt száműzték. Kompromisszum csak 1960-ban született: Makariosz érsek-elnök vezetésével kikiáltották a független köztársaságot, Zürichben és Londonban megkötött szerződések alapján. Ennek feltételeként Törökország és Görögország valamint Anglia garantálta ugyan a függetlenséget, cserébe Anglia megtarthatott két támaszpontot a szigeten, (Episkopi és Dhekelia), Török- és Görögország pedig jogot szereztek a

sziget belügyeibe való beavatkozáshoz. Ezután további zavargások, nemzetiségi harcok, valamint egy a görögök által indított katonai puccs válaszáként a török hadsereg 1974 nyarán megszállta és elfoglalta a sziget északi vidékét, a sziget közel 40%-át. A mai napig tartó megosztottság következtében mintegy 200 ezer görög ciprióta menekült el az északi részről, míg a görög oldalról 45 ezer török származású lakos vándorolt át az északi oldalra. Az Észak Ciprusi Török Köztársaság 30 évig tartó, szinte teljes elszigeteltségének a határ 2004-es megnyitása vetett véget. Emellett azonban a török hadsereg változatlan jelenléte továbbra is bizalmatlanságra ösztönzi a görög oldalt, valamint ez volt az egyik fő indoka a görög ciprusi „Nem”-szavazatoknak, mikor az uniós csatlakozást megelőzően népszavazásban dönthettek a sziget újraegyesítéséről. Jóllehet Ciprus egy kis ország, gazdag kulturális örökséget tudhat magáénak, amelyet az ókori emlékek, a szigeten található várak és erődítmények nagy száma is bizonyít.

Állat és növényvilág

A hegyekben fenyvesek és libanoni cédruserdő ékeskedik. A sziget nagy részén azonban tövises cserjék (úgynevezett macchia) vagy művelés alatt álló földek találhatók. A távolba tekintve ciprusokat pillanthatunk meg, s pompáznak az oleanderek, a házak falát pedig bougenvilleák színesítik.

A jégkorszak idején még éltek a szigeten nagyobb testű állatok, törpeelefánt, törpe víziló, vad-disznók, vadkecskék, vadmacskafajok. A ma is élő legnagyobb testű emlősállat a ciprusi muflon. Sajnos számuk az ellenőrizetlen vadászat miatt annyira megfogyatkozott, hogy csak nagyon kis létszámban egy elkerített vadrezervátumban a Troodos hegységben él néhány egyed. A muflon stilizált képe a ciprusi légitársaság emblémáján volt látható.

A ciprusi vadnyulak szerencsére elég szaporák ahhoz, hogy a ciprióták elhíresült vadászati ambícióit évente kétszer is átvészeljék. Főleg a nyugati és északi partokon, a meleg fövényen lehet védett helyeken teknősökkel találkozni, tojásaikat éjszakánként a meleg homokba helyezik. (pl. A Lara-öbölben) A Covid csendesebb hónapjai valószínűleg alaposan hozzájárultak a védett, ún. álcserpes teknős (Caretta Caretta) békés szaporodásához, mivel újabban sok fürdőző találkozik velük a Cape Greco (délkeleti part) nyugodtabb öbleiben.

A sziget egyetlen mérges kígyója a lapos orrú vipera, csak nagyon lakatlan, kietlen helyeken fordul elő, és nem nagyon kedveli a társaságot.

Larnaca és Limassol nyaranta teljesen kiszáradó sóstavain a téli esőzések kezdetekor gyakran megjelennek az itt áttelelő többszázas létszámú flamingócsapatok. Mellettük békésen élnek különböző védett madárfajok, kócsag és kacsafélék. A szigetet körülölelő planktonszegény tengerben a halak száma igen csekély, bár a lelkes halászokat ez sem tartja vissza. Igen szerény fogásukat többnyire már a partok felé haladtukban eladják telefonon a soros haltavernáknak, ezért is alig találkozhatunk halpiaccal a szigeten. Az éttermek halkínálata is gyakran importáru.

Népművészet

Hozzátartozik az ország történelméhez és hagyományaihoz. Egyenesen az ókorig nyúlik vissza, amikor is Ciprus elsősorban kézművességéről volt híres. Például Nagy Sándor híres kardja szintén Cipruson készült. A ciprusi kézművesség gazdagsága és kiváló minősége a Régészeti és Népművészeti Múzeumban tekinthető meg. A csodaszép munkák titka anyagukban rejlik: értékes kövek, fém, fa vagy szövet, selyem vagy gyapjú. Ugyanakkor eredetiségük, egyszerűségük, megőrzésük és megújulásuk egyszerre teszik őket még értékesebbé. Eredeti lefkara-i csipkét, kornos-i és phini kerámiát és phiti fonott és szőtt termékeket találhatunk a Ciprusi Kézműves Központalkotóműhelyekben.

Kézművesség

Nicosiától nem messze, egy Kornos nevű faluban évezredek óta terrakotta kerámia tárgyak készülnek. A nők kerámiaműhelyekben vagy otthon készíti el remekeiket. A modern kerámiatárgyak különböző mintákkal díszítettek. Troodostól nem messze, Moutoullas falujában fafaragómesterek készítenek modern tárgyakat.

A ciprusi csipke, kézimunka fogalom a régióban, és szintén ősi hagyományai vannak. A nők már Salamis városában is készítettek lukacsos szélű csipkét. Úgy tartják, hogy a csipkekészítés művészetét még az asszírok hozták be a szigetre, majd Lefkarában a velencei uralom idején teljesedett ki a ma is megcsodálható sokféle mintázat. A monda szerint maga Leonardo da Vinci rendelésére is itt készítették el ügyes kezű lefkara-i hölgyek a Milanó-i Dóm oltárterítőjét. A jellegzetes bizánci, görög és velencei elemeket tartalmazó mintákat a mai napig használják csodálatos hímzett terítőiken. Az 1890-es években még egy iskolát is létesítettek a csipkekézművesség tanítására. A híres motívumokat a falu után "Lefkaritikák"-nak nevezték el.

Szintén Lefkarában készülnek gyönyörű filigránmunkák is ezüsből. Fáradtságos munkával készítenek színpompás fonott kosarakat is. A nádat megtisztított szálanként befestve fonják meg. Sajnos ez egy kihalófélben lévő mesterség, amit szinte már csak idősek folytatnak.